

Wyrok z dnia 27 marca 2002 r.

III RN 224/01

Nie ma podstaw do zawieszenia postępowania administracyjnego (art. 97 § 1 pkt 4 KPA) przez prezesa sądu okręgowego, rozpatrującego wniosek o potwierdzenie okresu pobytu w więzieniu (art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950 ze zm.), gdy nie zostało wszczęte postępowanie o odtworzenie zniszczonych akt sprawy karnej, w której zapadł wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności, stanowiący podstawę przyznania uprawnień kombatanckich (art. 4 ust. 1 pkt 4 tej ustawy) ani też nie toczy się postępowanie o uznanie wyroku za nieważny w trybie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.).

Przewodniczący SSN Maria Tyszel, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Roman Kuczyński (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy, z udziałem Prokuratora Prokuratury Krajowej Waldemara Grudzieckiego, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 marca 2002 r. sprawy ze skargi Piotra W. na postanowienie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 czerwca 2000 r. [...] w przedmiocie zawieszenia postępowania w sprawie o potwierdzenie okoliczności, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 4 kwietnia 2001 r. [...]

o d d a l i ł rewizję nadzwyczajną.

U z a s a d n i e n i e

Postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2000 r. Prezes Sądu Okręgowego w S. zawiesił postępowanie w sprawie z wniosku Piotra W. o wydanie decyzji potwierdzającej pobyt w więzieniu z mocy skazania wyrokiem b. Sądu Wojewódzkiego w S. z dnia 7 października 1955 r. [...] za działalność polityczną, tj. okoliczności wskazanej w art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950 ze zm.). Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2000 r. Minister Sprawiedliwości utrzymał w mocy powyższe postanowienie z uzasadnieniem, iż jakkolwiek potwierdzenie pobytu skarżącego w więzieniu z przyczyn politycznych należy do właściwości Prezesa Sądu Okręgowego w S., to jednak nie może on czynić samodzielnych ustaleń ani oceniać, czy czyn, za który skarżący został skazany, pozostawał w związku z jego działalnością polityczną lub niepodległościową. Postępowanie zatem powinno być zawieszone do czasu prawomocnego zakończenia postępowania o stwierdzenie nieważności wyroku z dnia 7 października 1955 r. [...] Sądu Wojewódzkiego w S. W wyniku uwzględnienia skargi skarżącego Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 4 kwietnia 2001 r., uchylił zaskarżone postanowienie Ministra Sprawiedliwości, jak i utrzymane nim w mocy postanowienie Prezesa Sądu Okręgowego w S. z uzasadnieniem, iż treść skargi wskazuje, że skarżący nie ubiega się o świadczenia przewidziane w ustawie z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.), lecz o uprawnienia kombatanckie. Przepis art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o kombatantach nie uzależnia potwierdzania przez prezesa sądu okręgowego okresu przebywania w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia za działalność polityczną lub niepodległościową – od uprzedniego uznania wyroku za nieważny na podstawie przepisów wymienionej wyżej ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. Dlatego też, zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego, nie było podstaw z art. 97 § 1 pkt 4 KPA do zawieszenia postępowania o potwierdzenie okoliczności, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy o kombatantach.

Powyższy wyrok zaskarżył rewizją nadzwyczajną Minister Sprawiedliwości zarzucając rażące naruszenie art. 22 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.) oraz art. 97 § 1 pkt 4 KPA w związku z art. 59 ustawy o NSA, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie skargi z uzasadnieniem, że dla potwierdzenia faktów, o których

mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o kombatantach, niezbędne jest przeprowadzenie dowodu z akt sprawy karnej [...] Sądu Wojewódzkiego w S., gdy tymczasem wymienione akta zaginęły, a zachowały się tylko zapisy w repertorium. Nie toczy się też w Sądzie Okręgowym w S. postępowanie o odtworzenie tych akt, ponieważ dotychczas nikt stosownego wniosku w tym zakresie nie składał. Odtworzenie tych akt należy do kompetencji sądu, który wydał wyrok skazujący, a zatem, zdaniem rewizji nadzwyczajnej, zawieszenie postępowania było uzasadnione.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest nieuzasadniona. Przepis art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o kombatantach stanowi, że na wniosek osoby zainteresowanej prezes sądu okręgowego potwierdza okoliczność, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 4 tej ustawy, czyli okres przebywania w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski na mocy skazania w latach 1944-1956 na podstawie przepisów wydanych przez władze polskie przez sądy powszechne, wojskowe i specjalne albo w latach 1944-1956 bez wyroku – za działalność polityczną bądź religijną, związaną z walką o suwerenność i niepodległość. Ustawa o kombatantach nie normuje bezpośrednio trybu postępowania w przedmiocie potwierdzania okoliczności o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 4, przez osoby wymienione w ustępie 2 art. 8 tej ustawy, wobec czego, zważywszy, że w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1993 r., III AZP 19/93 (OSNC 1994 z. 4, poz. 86), odmowa potwierdzenia przez Ministra Sprawiedliwości lub podległy mu organ okoliczności określonych w art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy o kombatantach, następuje przez wydanie decyzji administracyjnej w rozumieniu art. 107 § 1 KPA, należy uznać, że w postępowaniu z art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o kombatantach stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. W myśl art. 77 § 1 KPA organ administracji obowiązany jest w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy. W przedmiotowej sprawie organ administracji, uznając zawieszenie postępowania w sprawie z wniosku o potwierdzenie z art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o kombatantach za uzasadnione, w zaskarżonej decyzji z dnia 14 czerwca 2000 r. za trafne uznał, że jest ono podyktowane koniecznością przeprowadzenia i prawomocnego zakończenia postępowania o uznanie nieważności wyroku b. Sądu Wojewódzkiego w S. z dnia 7 października 1955 r. [...] w trybie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec

osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.). Tymczasem skarżący nie ubiegał się o uznanie wyżej wymienionego wyroku za nieważny, zaś przepis art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o kombatantach nie uzależnia potwierdzenia okresu przebywania w więzieniach od uprzedniego uznania wyroku za nieważny. Jednocześnie w rewizji nadzwyczajnej Minister Sprawiedliwości przyznaje, że jakkolwiek Naczelny Sąd Administracyjny w zaskarżonym wyroku przyznał rację organowi administracji, iż potwierdzenie faktów, o których jest mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o kombatantach, dokonywane jest na podstawie akt sprawy, w której zapadł wyrok skazujący, to akta sprawy [...] b. Sądu Wojewódzkiego w S. zostały zniszczone i w Sądzie Okręgowym w S. nie toczy się postępowanie o odtworzenie tych akt, ponieważ dotychczas nikt takiego wniosku w tym zakresie nie złożył. Skoro więc nie toczy się ani postępowanie o unieważnienie wyroku z dnia 7 października 1955 r. [...], ani też postępowanie o odtworzenie zniszczonych akt w tej sprawie, to należy zakwestionować zawieszenie postępowania w trybie art. 97 § 1 pkt 4 KPA. W przytoczonej już uchwale Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1993 r., podzielonej w całej rozciągłości przez Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14 kwietnia 1999 r., V SA 2011/98 (LEX nr 49274), Sąd ten przyznał potwierdzeniu z art. 8 ust. 2 ustawy o kombatantach przymioty decyzji administracyjnej, uznając, że nie jest ono zwykłym odwołaniem się do danych wynikających z ewidencji, zapisów lub innych zbiorów będących w posiadaniu organu. Z takiego ujęcia charakteru potwierdzenia wynika, że jego podstawę stanowić mogą różne dowody, a nie wyłącznie akta sprawy sądowej, tym więcej – nieistniejące. Z akt administracyjnych [...] wynika, że w sprawie [...] zachowały się zapisy w repertorium; z wniosku skarżącego do Prezesa Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 18 lipca 1999 r. wynika, że w sprawie karnej aresztowani byli oprócz skarżącego także T.D. i A.R. (których akta być może znajdują się w zasobach archiwalnych, lecz nie były poszukiwane). Jest też w aktach administracyjnych dokument w języku niemieckim o nieznanej treści i nie można wykluczyć, że jego przetłumaczenie na język polski mogłoby mieć znaczenie dla sprawy. Z powyższych względów Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że organ administracji w niedostatecznym stopniu przeprowadził postępowanie wyjaśniające, przy czym zawieszenie postępowania w trybie art. 97 § 1 pkt 4 KPA było bezprzedmiotowe wobec braku wszczęcia jakiegokolwiek postępowania przez inny organ lub sąd, w celu odtworzenia zniszczonych akt [...] lub unieważnienia wyroku skazującego w tej sprawie. Zgodnie z art. 75 § 1 KPA jako dowód

należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem, zaś w wyroku z dnia 11 marca 1993 r., V SA 1813/98 (ONSA 2000 r., nr 1, poz. 35), Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że odmowa potwierdzenia okoliczności, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy o kombatanach, nie może być uzasadniona wyłącznie brakiem zasobów archiwalnych; organ orzekający jest obowiązany przeprowadzić postępowanie wyjaśniające (art. 71 i 77 § 1 KPA). Podzielając powyższe stanowisko uznać należy, że jakkolwiek decyzja organu o zawieszeniu postępowania nie jest odmową wydania potwierdzenia, to jednak prowadzi ona w istocie do bezczynności organu administracji, co nie może zasługiwać na aprobatę.

W konsekwencji Sąd Najwyższy uznaje zaskarżony wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego za zgodny z prawem, zaś zarzuty rewizji nadzwyczajnej za nieusprawiedliwione.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹² KPC w związku z art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego orzekł jak w sentencji wyroku.

=====